

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2225

Vragen van de leden **Spekman** (PvdA) en **Anker** (ChristenUnie) aan de staatssecretaris van Justitie over *de klachtenbehandeling in detentiecentra en plaatsingen in isoleercellen* (ingezonden 10 februari 2010).

Antwoord van minister **Hirsch Ballin** (Justitie) (ontvangen 14 april 2010). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2009–2010, nr. 1790

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de reportage over klachtenbehandeling in detentiecentra voor vreemdelingen in het radioprogramma «Dit is de Dag» van de Evangelische Omroep?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is uw algemene reactie op de reportage?

Antwoord 2

Ik herken het beeld dat in deze reportage geschetst wordt niet.

Vraag 3 en 5

Is het waar dat de klachtenbehandeling in detentiecentra wordt uitgevoerd door de desbetreffende Commissie van Toezicht (CvT) van het centrum? Als sprake is van een onvoldoende mogelijkheid voor gedetineerde vreemdelingen om een klacht in te dienen of klachten onvoldoende doorgeleid worden naar de CvT, bent u dan bereid te onderzoeken of op het niveau van de gevangenis zelf een eerste meldpunt voor klachten kan worden gecreëerd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3 en 5

Conform artikel 62, lid 1 Penitentiaire beginselenwet (Pbw) wordt bij een klacht ten aanzien van een door of namens de Directeur van de inrichting genomen beslissing een klaagschrift behandeld door een door de Commissie van Toezicht benoemde beklagcommissie. De beklagcommissie bestaat uit drie leden van de Commissie van Toezicht en een secretaris. Deze Commissie heeft krachtens de Pbw de bevoegdheid toezicht uit te oefenen in de

¹ Radio 1, 4 februari 2010, van 10.30u. tot 12.00u.

verschillende detentiecentra. Dit geschiedt volgens het principe van hoor en wederhoor. Wisselend treedt een van de leden van de Commissie van Toezicht op als maandcommissaris. Deze houdt tenminste eenmaal per maand spreekuur in de inrichting. Ingesloten vreemdelingen kunnen door middel van een verzoekbriefje een gesprek aanvragen met de maandcommissaris of een brief schrijven aan de maandcommissaris. Ingesloten vreemdelingen worden via de huisregels over de beklagprocedure op de hoogte gesteld. Naast het indienen van een klacht, kan een ingesloten vreemdeling, indien hij dit wenst, uiteraard in de gelegenheid gesteld worden aangifte te doen bij de politie. Met deze werkwijze is er mijns inziens voldoende mogelijkheid voor vreemdelingen om een klacht in te dienen, en worden klachten voldoende doorgeleid naar de CvT.

Vraag 4

Is het waar dat in de praktijk een groot aantal klachten in het detentiecentrum niet wordt doorgeleid of niet terecht komt bij de CvT? Zo ja, wat is daarvan de oorzaak?

Antwoord 4

Alle voor de CvT bestemde klachten komen terecht bij de CvT. Niet alle bij de CvT binnengekomen klachten leiden echter tot een uitspraak. Reden hiervan kan zijn dat de klacht is ingetrokken, bemiddeling inmiddels tot een oplossing heeft geleid of – indien de klacht betrekking heeft op het handelen van de medische dienst – dat de klacht is doorgestuurd naar de medisch adviseur van het Ministerie van Justitie.

Vraag 6

Is het waar dat van het totaal aantal klachten in detentiecentra voor vreemdelingen slechts 3% gegrond wordt verklaard, terwijl dat in andere gevangenis- en 7 à 8% is? Wat is hiervoor de verklaring?

Antwoord 6

Nee. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) berekent het percentage gegrond verklaarde klachten op basis van het aantal onherroepelijk afgehandelde klachten. Het in de vraag genoemde percentage van 3% heeft naar ik aanneem betrekking op een berekening die door de CvT is gemaakt over 2008 bij het Detentiecentrum Zeist waarin ook andere categorieën klachten zijn meegenomen, te weten de ingetrokken, bemiddelde en naar de medisch adviseur doorgestuurde klachten. Deze gelden niet als onherroepelijk afgehandeld, daarom komt het percentage gegrond verklaarde klachten lager uit dan de cijfers die DJI hanteert.

Vraag 7

Kan in vreemdelingendetentie enkel geklaagd worden over beslissingen van de directeur? Betekent dat, dat over bijvoorbeeld de behandeling door bewakers of de medische zorg niet geklaagd kan worden? Zo ja, deelt u de mening dat dit niet wenselijk is?

Antwoord 7

Alleen beslissingen die door of namens de directeur zijn genomen zijn vatbaar voor bezwaar en beroep. Zoals blijkt uit hoofdstuk 20 van de Memorie van Toelichting van de Pbw, waarin de overwegingen voor deze beperking worden uiteengezet, wordt deze beperking vooral gerechtvaardigd vanuit het oogpunt van doelmatigheid. Zoals uiteengezet in de Memorie van Toelichting van de Pbw is de omvang van het beklagrecht een bewuste keuze met als achtergrond dat er op de werkvloer een gerechtvaardigde behoefte is om niet alles te juridificeren. Deze beperking laat de mogelijkheid tot bemiddeling overigens onverlet. Klachten over het handelen van de medische dienst worden hetzij rechtstreeks naar de medisch adviseur van het Ministerie van Justitie gestuurd, of worden via de CvT naar de medisch adviseur gestuurd. De medisch adviseur stelt een bemiddelingsadvies op. Als de klager het niet eens is met dit advies kan hij in beroep gaan bij de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ).

Vraag 8

Is bij vreemdelingen in detentie voldoende bekend op welke wijze en waarover een klacht kan worden ingediend?

Antwoord 8

In de huisregels, die in meerdere talen beschikbaar zijn en bij binnenkomst worden uitgereikt, wordt dit uiteengezet. Verder stelt de CvT zich door persoonlijk contact met de ingesloten vreemdelingen regelmatig op de hoogte van de onder hen levende wensen en gevoelens. Onder andere het in het antwoord op vraag 3 en 5 genoemde spreekuur van de maandcommissaris biedt hiertoe gelegenheid.

Vraag 9

Is het doel van klachtenbehandeling niet juist dat organisaties daarvan kunnen leren? Staat de huidige werkwijze in detentiecentra daaraan niet in de weg?

Antwoord 9

Het doel van de klachtenbehandeling is in eerste plaats dat de klager een rechtsgang geboden wordt zodat hij indien hij dit wenst zijn klacht bij een onafhankelijke partij kan neerleggen. Vanzelfsprekend wordt lering getrokken uit de uitspraken van de CvT en de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). Hiertoe dient bijvoorbeeld het maandelijks overleg tussen de directie en CvT alwaar klachten en waarnemingen van de maandcommissaris onderwerp van gesprek zijn.

Vraag 10

Zijn er ook klachten ingediend bij de CvT over plaatsingen in een isoleercel? Zo ja, hoeveel en waarover werd precies geklaagd?

Antwoord 10

Ingesloten vreemdelingen hebben ook klachten bij de CvT ingediend naar aanleiding van plaatsingen in een afzonderingscel of strafcel. In de Pbw, waarop de klachtenprocedure juridisch is gestoeld, komt de term «isoleercel» niet voor. Wel wordt daarin onderscheid gemaakt tussen disciplinaire straffen en ordemaatregelen. Een van de disciplinaire straffen is opsluiting in een strafcel dan wel een andere verblijfsruimte. Plaatsing in een afzonderingscel of in een andere verblijfsruimte is een ordemaatregel. Het opleggen van de disciplinaire straf opsluiting in een strafcel of de ordemaatregel plaatsing in afzondering, zijn uiterste middelen en zullen indien mogelijk op de eigen cel ten uitvoer gelegd worden. Er bestaat geen centrale registratie van het aantal en de aard van klachten die zijn ingediend bij CvT's. In de afzonderlijke jaarverslagen zijn wel het aantal en de aard van de klachten terug te vinden. De aard van de klachten wordt echter niet op eenduidige wijze omschreven, waardoor het niet goed mogelijk is een eenduidig en geaggregeerd overzicht te geven van de klachten.

Vraag 11

Kunt u een overzicht geven van het aantal isoleercellen per detentiecentrum en het aantal plaatsingen in een isoleercel per detentiecentrum in 2009?

Antwoord 11

Detentiecentrum Zaandam beschikt over 16 afzonderingscellen; detentie- en uitzetcentrum Oude Meer (Schiphol) heeft er 12, detentieboot Dordrecht heeft er 8; Detentiecentrum Zeist beschikt over 23 afzonderingscellen (verdeeld over 2 gebouwen); uitzetcentrum Rotterdam heeft er 3 en detentiecentrum Alphen a/d Rijn 32. In 2009 waren er in totaal 1144 plaatsingen in een afzonderingscel of andere verblijfsruimte.

Vraag 12

Om welke redenen of op welke gronden zijn de betrokkenen in een isoleercel geplaatst? Wat is de gemiddelde duur van verblijf in een isoleercel?

Antwoord 12

Met inachtneming van het antwoord op vraag 10 bestaan op grond van artikel 23 Pbw de volgende gronden om een ingesloten vreemdeling in een afzonderingscel te plaatsen:

- a. indien dit in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid in de inrichting dan wel van een ongestoorde tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming noodzakelijk is;
- b. indien dit ter bescherming van de betrokken gedetineerde noodzakelijk is;
- c. in geval van ziekmelding of ziekte van de betrokken gedetineerde;
- d. indien de gedetineerde hierom verzoekt en de directeur dit verzoek redelijk en uitvoerbaar oordeelt.

De afzondering op de gronden genoemd in a of b, duurt ten hoogste twee weken. De directeur kan de afzondering op grond van a of b telkens voor ten hoogste twee weken verlengen, indien hij tot het oordeel is gekomen dat de noodzaak tot afzondering nog bestaat.

In artikel 51, eerste lid, sub a, Pbw staat de disciplinaire straf «opsluiting in strafcel dan wel andere verblijfsruimte voor ten hoogste twee weken» beschreven. Reden tot oplegging ligt in betrokkenheid van een gedetineerde bij feiten die onverenigbaar zijn met de orde of veiligheid in de inrichting dan wel met de ongestoorde tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming. Op dit moment kan de gemiddelde verblijfsduur in een isoleercel niet worden vastgesteld vanwege het ontbreken van een centrale registratie. Eerder heb ik u gemeld dat de mogelijkheden van centrale registratie worden onderzocht. Hiervoor verwijs ik naar mijn reactie op het rapport van de European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT²).

---

² TK, 2008–09, 24 587 en 31 700 VI, nr. 321